TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. spalio 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Taikymo sritis – 25 straipsnis – Susitarimas dėl jurisdikcijos – Toje pačioje trečiojoje valstybėje įsisteigusios sutarties šalys – Valstybės narės teismų jurisdikcijos nagrinėti iš šios sutarties kylančius ginčus suteikimas – Užsienio elementas – Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos pasekmės“

Byloje C-540/24

dėl *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinis teismas, Austrija) 2024 m. rugpjūčio 1 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. rugpjūčio 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Cabris Investments Ltd.

prieš

Revetas Capital Advisors LLP

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), pirmosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas T. von Danwitz, teisėjai I. Ziemele, A. Kumin ir S. Gervasoni,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Revetas Capital Advisors LLP*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* B. Knötzl ir B. Ortner,

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Noë ir J. Vondung,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 50 straipsnio 3 dalies, 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1; toliau – Reglamentas „Briuselis Ia“) 25, 68–70 straipsnių ir 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos (toliau – Briuselio konvencija) 17, 18, 55, 56 ir 66 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant pagal Anglijos teisę įsteigtų bendrovių *Cabris Investments Ltd* ir *Revetas Capital Advisors LLP* ginčą dėl reikalavimo sumokėti sumą vykdant Austrijos teisme pirmosios bendrovės pareikštą sutartinį reikalavimą antrajai bendrovei.

Teisinis pagrindas

ESS

3 ESS 50 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Jei Europos Vadovų Taryba, susitarusi su išstojančia valstybe nare, vieningai nenusprendžia pratęsti termino, Sutartys tai valstybei nustoja galioti nuo susitarimo dėl išstojimo įsigaliojimo dienos arba, jei tokio susitarimo nėra, praėjus dvejiems metams po to, kai gaunamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas pranešimas.“

Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos

4 2019 m. spalio 17 d. priimto ir 2020 m. vasario 1 d. įsigaliojusio Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020, p. 7; toliau – Susitarimas dėl išstojimo), Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (EAEB) vardu patvirtinto 2020 m. sausio 30 d. Tarybos sprendimu (ES) 2020/135 (OL L 29, 2020, p. 1), 126 straipsnyje numatyta:

„Nustatomas pereinamasis, arba įgyvendinimo, laikotarpis, kuris prasideda šio Susitarimo įsigaliojimo dieną ir pasibaigia 2020 m. gruodžio 31 d.“

Briuselio konvencija

5 Briuselio konvencijos 17 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu bylos šalys, iš kurių bent viena turi nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą Susitariančiojoje Valstybėje, susitarė, kad Susitariančiosios Valstybės teismas ar teismai turi jurisdikciją spręsti dėl tam tikrų teisinių santykių kylančius ar galinčius kilti ginčus, tam šios valstybės teismui ar teismams priklauso išimtinė jurisdikcija. <…>“

6 Šios konvencijos 18 straipsnis suformuluotas taip:

„Be jurisdikcijos, kylančios iš kitų šios Konvencijos nuostatų, jurisdikciją turi Susitariančiosios Valstybės teismas, į kurį atvyksta atsakovas. Ši taisyklė netaikoma, jeigu atsakovas atvyko į teismą siekdamas užginčyti jurisdikciją arba jeigu pagal 16 straipsnį kitas teismas turi išimtinę jurisdikciją.“

7 Minėtos konvencijos 55 straipsnyje nurodyta:

„Nepažeidžiant 54 straipsnio antrosios pastraipos ir 56 straipsnio nuostatų, ši Konvencija tarp valstybių, kurios yra jos šalys, pakeičia dviejų ar daugiau tokių valstybių sudarytus susitarimus, t. y.:

<…>

– Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvenciją dėl teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose abipusio pripažinimo ir vykdymo, pasirašytą Vienoje 1961 m. liepos 14 d., su keičiančiu Protokolu, pasirašytu Londone 1970 m. kovo 6 d. [(toliau – Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija)],

<…>“

8 Tos pačios konvencijos 56 straipsnyje nustatyta:

„55 straipsnyje nurodyta sutartis ir susitarimai ir toliau galioja byloms, kurioms netaikoma ši Konvencija.

Jie ir toliau galioja sprendimams ir dokumentams, kurie buvo priimti (gauti) iki šios Konvencijos įsigaliojimo.“

9 Briuselio konvencijos 66 straipsnyje numatyta:

„Ši Konvencija sudaroma neribotam laikotarpiui.“

Reglamentas „Briuselis I“

10 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42; toliau – Reglamentas „Briuselis I“) įsigaliojo 2002 m. kovo 1 d. ir tarp valstybių narių pakeitė Briuselio konvenciją. Šis reglamentas buvo panaikintas ir nuo 2015 m. sausio 10 d. pakeistas Reglamentu „Briuselis Ia“.

11 Reglamento „Briuselis I“ 23 straipsnio 1 dalis buvo suformuluota taip:

„Jeigu šalys, kurių vienos arba daugiau nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti dėl konkrečių teisinių santykių, minėtas teismas arba minėti teismai turi jurisdikciją. <…>“

Reglamentas „Briuselis Ia“

12 Reglamento „Briuselis Ia“ 3, 13, 14, 15, 19 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(3) <…> Sąjunga turi patvirtinti priemones, susijusias su teisminiu bendradarbiavimu tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose, ypač kai jos yra būtinos tinkamam vidaus rinkos veikimui.

<…>

(13) bylos, kurioms taikomas šis reglamentas, turi būti susijusios su valstybių narių teritorija. Atitinkamai bendros jurisdikcijos taisyklės iš esmės turėtų būti taikomos tada, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra vienoje iš valstybių narių;

(14) atsakovui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, turėtų būti apskritai taikomos nacionalinės jurisdikcijos taisyklės, taikytinos teismo, į kurį buvo kreiptasi, valstybės narės teritorijoje.

Tačiau, siekiant užtikrinti vartotojų ir darbuotojų apsaugą, taip pat valstybės narės teismų jurisdikciją tais atvejais, kai jie turi išimtinę jurisdikciją, ir gerbti šalių autonomiją, kai kurios šio reglamento jurisdikcijos taisyklės turėtų būti taikomos neatsižvelgiant į atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą;

(15) jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. <…>

<…>

(19) atsižvelgiant į šiame reglamente nustatytus išimtinės jurisdikcijos pagrindus, turėtų būti paisoma sutarčių šalių autonomijos, išskyrus draudimo, vartojimo arba darbo sutarčių atvejus, kai laisvė nustatyti teismo jurisdikciją yra ribota;

<…>

(21) siekiant darnaus teisingumo vykdymo, reikia sumažinti vienu metu vykstančių procesų galimybę ir užtikrinti, kad skirtingose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. <…>“

13 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

14 Minėto reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, kiekvienos valstybės narės teismų jurisdikcija, laikantis 18 straipsnio 1 dalies, 21 straipsnio 2 dalies, 24 ir 25 straipsnių, nustatoma pagal tos valstybės narės teisę.“

15 To paties reglamento II skyriaus 7 skirsnyje „Susitarimas dėl jurisdikcijos“ esančio 25 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jeigu šalys, neatsižvelgiant į jų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas (tie teismai) turi jurisdikciją, išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nesusitarė kitaip. <…>“

16 Reglamento „Briuselis Ia“ 31 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio 26 straipsnio nuostatoms, kai kreipiamasi į valstybės narės teismą, kuriam pagal 25 straipsnyje nurodytą susitarimą suteikiama išimtinė jurisdikcija, bet kuris kitos valstybės narės teismas sustabdo bylos nagrinėjimą, kol teismas, į kurį kreiptasi remiantis susitarimu, paskelbia, kad jis neturi jurisdikcijos pagal susitarimą.“

17 Šio reglamento VII skyriuje „Santykis su kitais dokumentais“, be kita ko, yra 68–70 straipsniai. 68 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Šis reglamentas tarp valstybių narių pakeičia [Briuselio konvenciją], išskyrus jos taikymo srityje esančias valstybių narių teritorijas ir teritorijas, kurioms pagal SESV 355 straipsnį šis reglamentas netaikomas.

2. Tokiu mastu, kokiu šis reglamentas pakeičia valstybių narių sudarytą [Briuselio konvenciją], bet kuri nuoroda į tą konvenciją laikoma nuoroda į šį reglamentą.“

18 Minėto reglamento 69 straipsnyje nustatyta:

„Laikantis 70 ir 71 straipsnių, šis reglamentas tarp valstybių narių pakeičia konvencijas, kurios taikomos tiems patiems klausimams, kuriems taikomas šis reglamentas. Visų pirma pakeičiamos [Europos] Komisijos pagal 76 straipsnio 1 dalies c punkte ir 76 straipsnio 2 dalyje sudarytame sąraše išvardytos konvencijos.“

19 To paties reglamento 70 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„69 straipsnyje nurodytos konvencijos ir toliau galioja byloms, kurioms netaikomas šis reglamentas.“

20 Pagal reglamento „Briuselis Ia“ 76 straipsnio 2 dalį Komisija, remdamasi valstybių narių pranešimais, pateiktais pagal šio reglamento 76 straipsnio 1 dalies c punktą, sudaro šio reglamento 69 straipsnyje nurodytų konvencijų sąrašą. Pagal to reglamento 76 straipsnio 4 dalį sąrašus ir visus vėlesnius jų pakeitimus Komisija skelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

21 Gavusi to paties reglamento 76 straipsnyje numatytus pranešimus, Komisija parengė ir paskelbė tris sąrašus (OL C 4, 2015, p. 2), kurių trečiasis (toliau – 3 sąrašas) suformuluotas taip:

„69 straipsnyje paminėtos konvencijos yra šios:

– Austrijoje:

<…>

– [Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija],

<…>

– Jungtinėje Karalystėje:

<…>

– [Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija],

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22 2020 m. gegužės 6 d. Jungtinėje Karalystėje įsteigtos bendrovės *Cabris Investments* ir *Revetas Capital Advisors* sudarė konsultavimo sutartį ir lydraštį, į kuriuos buvo įtraukta sąlyga dėl jurisdikcijos (toliau – nagrinėjama jurisdikcijos suteikimo sąlyga); ji suformuluota taip:

„Ši sutartis ir šalių santykiai reglamentuojami ir aiškinami pagal Austrijos teisę. Bet koks ginčas, kylantis iš šios sutarties arba susijęs su ja, jos vykdymu ar galiojimu, priskiriamas *Handelsgericht Wien* [Vienos komercinis teismas, Austrija] išimtinei jurisdikcijai.“

23 2023 m. birželio 30 d. *Cabris Investments* pareiškė ieškinį *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinis teismas), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir prašė įpareigoti *Revetas Capital Advisors* sumokėti jai 360 000 EUR sumą su delspinigiais vykdant sutartinį mokėjimo įsipareigojimą, kylantį iš šios sutarties ir susijusį su finansų direktoriaus pareigomis.

24 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, išskyrus nagrinėjamą jurisdikcijos suteikimo sąlygą, tarp pagrindinės bylos šalių ir Austrijos Respublikos nėra akivaizdaus ryšio.

25 *Revetas Capital Advisors* ginčijo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo tarptautinę jurisdikciją ir teigė, kad, atsižvelgiant į tai, jog Reglamentas „Briuselis Ia“ nebetaikomas teisiniams santykiams su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste nuo Susitarime dėl išstojimo numatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos, t. y. 2020 m. gruodžio 31 d. (toliau – pereinamasis laikotarpis), šio reglamento 25 straipsnis, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas 2024 m. vasario 8 d. Sprendime *Inkreal* (C-566/22, EU:C:2024:123), netaikomas pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms. Taigi nagrinėjama jurisdikcijos suteikimo sąlyga neturi reikšmės, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti jam pateiktą ginčą.

26 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnis ir principai, kuriuos Teisingumo Teismas suformulavo 2024 m. vasario 8 d. Sprendime *Inkreal* (C-566/22, EU:C:2024:123), ir toliau taikomi tuo atveju, kai pereinamuoju laikotarpiu tarp dviejų šalių, kurių nuolatinė buveinės vieta yra Jungtinėje Karalystėje, buvo sudarytas susitarimas dėl jurisdikcijos, kuriuo valstybės narės teismas paskiriamas nagrinėti jų ginčą, kai į šį teismą buvo kreiptasi po Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir pereinamojo laikotarpio pabaigos ir nėra jokio su ginču susijusio sutartinio ryšio su šia valstybe nare. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis šio reglamento 13 ir 14 konstatuojamosiomis dalimis, ESS 50 straipsnio 3 dalimi ir minėtu sprendimu, linkęs daryti išvadą, kad tokio ryšio reikalaujama.

27 Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnis tokiu atveju netaikomas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, antra, ar taikytina Briuselio konvencija, visų pirma jos 17 ir 18 straipsniai, arba, to nepadarius, Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija. Šio teismo teigimu, atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, ar Reglamento „Briuselis Ia“ 68 ir 69 straipsniais šios dvi konvencijos buvo galutinai panaikintos. Minėtas teismas mano, kad tarptautinės viešosios teisės principai, reglamentuojantys sutarčių nutraukimą, ir aplinkybė, kad šiais skirtingais teisės aktais reglamentuojamos panašios sritys, patvirtina aiškinimą, pagal kurį minėtų konvencijų taikymas teisiniams santykiams, susijusiems su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, yra negalimas.

28 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal ESS 50 straipsnio 3 dalį ir 2019 m. kovo 4 d. *Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019* (2019 m. taisyklės dėl jurisdikcijos civilinėse bylose ir teismo sprendimų (iš dalies pakeistos) („Brexit“)) (*Statutory Instruments 2019*,
Nr. 479) 4 dalies 82 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį Briuselio konvencija apskritai netaikoma.

29 Šiomis aplinkybėmis *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamento „Briuselis Ia“] 25 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad ši nuostata taikoma susitarimui dėl jurisdikcijos, kuriuo susitariančiosios šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Jungtinėje Karalystėje, taigi (šiuo metu) trečiojoje valstybėje, yra susitarusios, kad jurisdikciją spręsti bet kokius ginčus, kylančius iš šios sutarties, turi Europos Sąjungos valstybės narės teismai, net jei pagrindinė sutartis nėra susijusi su šia valstybe nare, kuri pasirinkta kaip jurisdikcijos vieta? Ar [2024 m. vasario 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Inkreal* (C-566/22, EU:C:2024:123)] principai taikomi ir tuo atveju, jei dviejų susitariančiųjų šalių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Jungtinėje Karalystėje, susitarimo dėl jurisdikcijos sudarymo data dar patenka į laikotarpį iki „Brexit“ pereinamojo etapo pabaigos, t. y. 2020 m. gruodžio 31 d., o ieškinys pateiktas tik įsigaliojus „Brexit“; atsižvelgiant į tai, kad šių (dabar) trečiųjų valstybių subjektų sutartinė padėtis nebeturi jokio ryšio su pasirinkta Europos Sąjungos valstybe nare (šiuo klausimu vis dėlto žr. [šio reglamento] 13 ir 14 konstatuojamąsias dalis), be to, pagal ESS 50 straipsnio 3 dalį <…> Europos Sąjungos sutartys apskritai negali būti taikomos Jungtinei Karalystei po „Brexit“?

Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas atmestų [Reglamento „Briuselis Ia“] 25 straipsnio taikymą tokioje situacijoje su trečiosios valstybės elementu, keliami kiti klausimai:

2. Ar [Reglamento „Briuselis Ia“] 68 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo galutinai panaikinta [Briuselio konvencija] – taip pat su Jungtine Karalyste susijusiose bylose (atsižvelgiant į „Brexit“), – todėl Sąjungos valstybė narė šiuo metu nebegali remtis šia konvencija?

3. Ar [Reglamento „Briuselis Ia“] 69 straipsnis, pateiktas [3 sąrašo] redakcijoje, ir Briuselio konvencijos 55 straipsnio trylikta įtrauka turi būti aiškinami taip, kad jais galutinai panaikinta [Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija], taip pat Jungtinės Karalystės atžvilgiu (atsižvelgiant į „Brexit“), todėl bylose, susijusiose su Jungtine Karalyste (atsižvelgiant į „Brexit“), nebegalima remtis šia <…> tarptautine sutartimi, atsižvelgiant į tai, kad pagal [Reglamento „Briuselis Ia“] 70 straipsnio 1 dalį [šio reglamento] 69 straipsnyje nurodytos konvencijos ir toliau galioja byloms, kurioms [minėtas] reglamentas netaikomas? Taigi, kiek tai susiję su Jungtine Karalyste, ar pagal [to paties reglamento] 70 straipsnio 1 dalį su Austrijos Respublika sudaryta <…> sutartis, kuri anksčiau jau buvo pripažinta „pakeista“ pagal pirminę teisę, gali būti vėl atgaline data pripažinta taikytina tarp šių valstybių po „Brexit“ (vadinamasis tarptautinės sutarties atnaujinimas)?

   Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar toks „atnaujinimas“ būtų taikomas ir Briuselio konvencijos 56 straipsnio taikymo sričiai, kuri šiuo atžvilgiu yra panaši?

4. Ar ESS 50 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama taikyti arba „atnaujinti“ Briuselio konvencijos 17 ir 18 straipsnius, taip pat Jungtinės Karalystės atžvilgiu (atsižvelgiant į „Brexit“), jei abi Austrijoje iškeltos bylos šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Jungtinėje Karalystėje, 2020 m. gegužės 6 d. sudarytoje sutartyje susitarė, kad išimtinę jurisdikciją turi *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinis teismas)? Ar šiuo atžvilgiu ESS 50 straipsnio 3 dalies nuostata turi viršenybę prieš Briuselio konvencijos 66 straipsnį, pagal kurį konvencija taikoma „neribotą laikotarpį“?

5. [a)] Jei Teisingumo Teismas atsakydamas į antrąjį–ketvirtąjį klausimus padarytų išvadą, kad Briuselio konvencija – taip pat Jungtinės Karalystės atžvilgiu – turi viršenybę, kyla klausimas, ar pagal Briuselio konvencijos viršenybės principą draudžiamos Jungtinės Karalystės teisės nuostatos, pagal kurias negalimas joks rėmimasis Briuselio konvencija, įskaitant ir susitarimus dėl jurisdikcijos, sudarytus iki „Brexit“ įsigaliojimo (žr. Jungtinės Karalystės teisės nuostatas, nurodytas *Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019* (2019 m. taisyklės dėl jurisdikcijos civilinėse bylose ir teismo sprendimų (iš dalies pakeistos) („Brexit“)) 4 dalies 82 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje, kuris galioja iki 2024 m. vasario 29 d. ir akivaizdžiai vis dar taikomas šiuo atveju – dėl ieškinio pateikimo 2023 m. birželio 30 d.)?

   [b)] Jeigu būtų atsakyta neigiamai: ar Austrijos teismas, nagrinėdamas 2020 m. gegužės 6 d. (t. y. iki „Brexit“) dviejų Jungtinės Karalystės bendrovių sudaryto susitarimo dėl jurisdikcijos, kuriame kaip jurisdikciją turintis teismas pasirinktas Austrijos teismas, galiojimą, vis dėlto turi laikytis šios Jungtinės Karalystės teisės nuostatose numatytos Briuselio konvencijos netaikymo išimties pagal 2019 m. Jungtinės Karalystės taisyklių 82 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį, visų pirma dėl pirminės teisės viršenybės, kuri iš esmės užkirstų kelią veiksmingam vykdymui Jungtinėje Karalystėje (paskutinis klausimas, siejamas su trečiuoju klausimu, leidžia daryti prielaidą, kad [Jungtinės Karalystės ir Austrijos konvencija] nebetaikoma)?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

30 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad į šios nuostatos taikymo sritį patenka situacija, kai dvi sutarties šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, pagal susitarimą dėl jurisdikcijos, sudarytą per Susitarime dėl išstojimo numatytą pereinamąjį laikotarpį, susitaria dėl valstybės narės teismo jurisdikcijos nagrinėti iš tos sutarties kylančius ginčus, kai į teismą kreiptasi dėl ginčo tarp šių šalių pasibaigus numatytam laikotarpiui.

31 Visų pirma reikia priminti, kad jurisdikcijos suteikimo sąlyga pagal savo pobūdį reiškia jurisdikcijos pasirinkimo galimybę, kuri neturi teisinių pasekmių tol, kol nepradedamas teismo procesas, ir ji įsigalioja tik ieškinio pareiškimo dieną, todėl tokia sąlyga turi būti vertinama ieškinio pareiškimo dieną (šiuo klausimu žr. 1979 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Sanicentral*, 25/79, EU:C:1979:255, 6 punktą ir 2022 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Tilman*, C-358/21, EU:C:2022:923, 30 punktą).

32 Taigi, siekiant atsakyti į pateiktą klausimą, reikia nustatyti, ar dviejų sutarties šalių, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje pačioje trečiojoje valstybėje, kaip antai Jungtinėje Karalystėje nuo 2020 m. vasario 1 d., ginčas, kurį nagrinėti jos paskyrė valstybės narės teismui, patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ ir jo 25 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

33 Pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą būtina atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į jos kontekstą bei aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (žr. 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, EU:C:1983:335, 12 punktą ir 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 15 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

34 Visų pirma, kiek tai susiję su formuluote, pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio 1 dalies pirmąjį sakinį, jeigu šalys, neatsižvelgiant į jų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas (tie teismai) turi jurisdikciją, išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu.

35 Taigi iš pačios šios nuostatos formuluotės matyti, kad joje įtvirtinta taisyklė taikoma neatsižvelgiant į šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Konkrečiau kalbant, šios taisyklės taikymas nepriklauso nuo jokios sąlygos, susijusios su šalių arba vienos iš jų nuolatine gyvenamąja (buveinės) vieta valstybės narės teritorijoje.

36 Antra, dėl Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio 1 dalies konteksto reikia pažymėti, kad, pirma, ši nuostata skiriasi nuo ankstesnės nuostatos, t. y. Reglamento „Briuselis I“ 23 straipsnio 1 dalies, pagal kurią, siekiant taikyti susitarimu dėl jurisdikcijos grindžiamą jurisdikcijos taisyklę, reikalaujama, kad bent vienos iš šio susitarimo šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta būtų valstybės narės teritorijoje.

37 Antra, reikia priminti, kad Reglamentu „Briuselis Ia“ nustatyta kompetencijos sistema yra Sąjungos vidaus sistema, kuria siekiama tokių Sąjungai būdingų tikslų, kaip tinkamas vidaus rinkos veikimas ir laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės sukūrimas, kaip matyti iš šio reglamento

3 konstatuojamosios dalies (šiuo klausimu žr. 2025 m. vasario 25 d. Sprendimo *BSH Hausgeräte*, C-339/22, EU:C:2025:108, 55 punktą). Be to, minėto reglamento 13 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „bylos, kurioms taikomas šis reglamentas, turi būti susijusios su valstybių narių teritorija“ ir kad „bendros jurisdikcijos taisyklės iš esmės turėtų būti taikomos tada, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra vienoje iš valstybių narių“. Vis dėlto to paties reglamento 14 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad, siekiant „gerbti šalių autonomiją, tam tikros šiame reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės turėtų būti taikomos neatsižvelgiant į atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą“.

38 Šiuo tikslu, skirtingai nei taisyklė, įtvirtinta Reglamento „Briuselis Ia“ 4 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su jo 13 konstatuojamąja dalimi, pagal kurią jurisdikcija nustatoma pagal bendrąjį atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos principą, šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su jo 14 konstatuojamąja dalimi, numatyta, kad jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, kiekvienos valstybės narės teismų jurisdikcija nustatoma pagal šios valstybės narės teisę, tačiau išskyrus atvejus, kai taikomos tam tikros šio reglamento nuostatos, tarp kurių yra jo 25 straipsnis.

39 Taigi iš kartu aiškinamų Reglamento „Briuselis Ia“ 6 straipsnio 1 dalies ir 25 straipsnio 1 dalies matyti, kad situacijai, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybės narės teritorijoje, bet sutarties šalys yra susitarusios, kad valstybės narės teismas ar teismai turi jurisdikciją spręsti jų sutartinius ginčus, taikoma šio 25 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta jurisdikcijos taisyklė, o ne kiekvienos valstybės narės teisėje nustatytos jurisdikcijos taisyklės, nurodytos šio 6 straipsnio 1 dalyje. Taigi jis patvirtina iš šio sprendimo 35 punkto išplaukiantį pažodinį aiškinimą, pagal kurį šio 25 straipsnio 1 dalis taikoma net ir tuo atveju, kai visų ginčo šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra trečiojoje valstybėje.

40 Trečia, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nagrinėjama situacija turi turėti užsienio elementą, kad patektų į Reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį. Šį užsienio elementą gali lemti tiek atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta kitos valstybės narės nei teismo, į kurį kreiptasi, teritorijoje, tiek kiti veiksniai, susiję, be kita ko, su ginčo dalyku, nes šie veiksniai gali būti net trečiojoje valstybėje. Iš tiesų dėl tokios situacijos gali kilti klausimų, susijusių su teismų tarptautinės jurisdikcijos nustatymu (šiuo klausimu žr. 2005 m. kovo 1 d. Sprendimo *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, 26 punktą, 2022 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *IRnova*, C-399/21, EU:C:2022:648, 28 punktą, 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *FTI Touristik (Užsienio elementas)*, C-774/22, EU:C:2024:646, 26, 28 ir 29 punktus ir 2025 m. vasario 25 d. Sprendimo *BSH Hausgeräte*, C-339/22, EU:C:2025:108, 59 ir 60 punktus).

41 Be to, Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad situacija, kai toje pačioje valstybėje narėje įsteigtos sutarties šalys susitaria dėl kitos valstybės narės teismų jurisdikcijos nagrinėti iš šios sutarties kylančius ginčus, net jei sutartis neturi jokio kito ryšio su ta kita valstybe nare, turi užsienio elementą. Iš tiesų esant tokiai situacijai susitarimo, pagal kurį jurisdikcija suteikiama kitos valstybės narės nei tos, kurioje yra įsisteigusios susitariančiosios šalys, valstybės narės teismams, buvimas savaime įrodo nagrinėjamos situacijos tarpvalstybinį pobūdį (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 25 ir 39 punktus).

42 Pagal analogiją su šio sprendimo 40 ir 41 punktuose nurodytoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje padaryta išvada reikia konstatuoti, kad susitarimo suteikti jurisdikciją valstybės narės teismams buvimas, nors susitariančiųjų šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra trečiojoje valstybėje, kelia klausimą dėl teismų tarptautinės jurisdikcijos nustatymo ir todėl tokia situacija turi užsienio elementą, kaip to reikalaujama pagal šią jurisprudenciją.

43 Trečia, tokį aiškinimą patvirtina Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsniu siekiami tikslai, t. y. gerbti šalių autonomiją ir padidinti šio reglamento 15, 19 ir 22 konstatuojamosiose dalyse nurodytų susitarimų dėl išimtinės jurisdikcijos veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 26 punktą).

44 Jis taip pat atitinka Reglamento „Briuselis Ia“ tikslą, kuriuo siekiama suvienodinti jurisdikcijos kolizines normas civilinėse ir komercinėse bylose jurisdikcijos taisyklėmis, kurios yra ypač nuspėjamos ir kuriomis taip siekiama teisinio saugumo tikslo. Iš tiesų toje pačioje trečiojoje valstybėje įsisteigusių sutarties šalių galimybė susitarti dėl valstybės narės teismų jurisdikcijos padeda užtikrinti, kad ieškovas žinotų teismą, kuriame jis galėtų iškelti bylą, o atsakovas numatytų, kuriame teisme jam gali būti iškelta byla. Šiomis aplinkybėmis dėl teisinio saugumo tikslo reikalaujama, kad ieškinį gavęs teismas nenagrinėdamas bylos iš esmės galėtų lengvai nuspręsti dėl savo paties jurisdikcijos (pagal analogiją žr. 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *FTI Touristik (Užsienio elementas)*, C-774/22, EU:C:2024:646, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Be to, taikant suderintas Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio taisykles valstybių narių teritorijoje užkertamas kelias teisiniam saugumui kenkiančioms jurisdikcijos kolizijoms, kurios galėtų atsirasti, jei nagrinėjama situacija būtų reglamentuojama valstybių narių nacionalinių tarptautinės privatinės teisės normų. Be to, šių suderintų taisyklių taikymas sumažina vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrina, kad skirtingose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai, kaip to reikalaujama dėl šio reglamento 21 konstatuojamojoje dalyje nurodyto darnaus teisingumo vykdymo tikslo (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 30 punktą).

46 Taigi ginčas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, tarp dviejų susitariančiųjų šalių, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra trečiojoje valstybėje ir kurios paskyrė valstybės narės teismą sutartiniams ginčams spręsti, patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ ir jo 25 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

47 Aplinkybė, kad susitarimas dėl jurisdikcijos, kuriuo sutarties šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, paskyrė valstybės narės teismą, šiuo atveju – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, jų ginčams spręsti, buvo sudarytas pereinamuoju laikotarpiu ir kad šis teismas nagrinėja ginčą jam pasibaigus, negali pakeisti atsakymo į šį klausimą.

48 Iš tiesų Susitarimas dėl išstojimo ne tik nereglamentuoja tokios situacijos, bet ir iš šio sprendimo 31–46 punktuose pateiktų argumentų matyti, kad, nepaisant ginčo šalių nuolatinės gyvenamosios vietos trečiojoje valstybėje, kaip antai Jungtinėje Karalystėje nuo 2020 m. vasario 1 d., ginčas pagrindinėje byloje patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ ir jo 25 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad į šios nuostatos taikymo sritį patenka situacija, kai dvi sutarties šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, pagal susitarimą dėl jurisdikcijos, sudarytą per pereinamąjį laikotarpį, susitaria dėl valstybės narės teismo jurisdikcijos nagrinėti iš tos sutarties kylančius ginčus, kai į teismą kreiptasi dėl ginčo tarp šių šalių pasibaigus numatytam laikotarpiui.

Dėl antrojo–penktojo klausimų

50 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, kad tokia situacija, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į Reglamento „Briuselis Ia“ ir jo 25 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nebereikia atsakyti į antrąjį–penktąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 25 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

į šios nuostatos taikymo sritį patenka situacija, kai dvi sutarties šalys, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, pagal susitarimą dėl jurisdikcijos, sudarytą per Susitarime dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos numatytą pereinamąjį laikotarpį, susitaria dėl valstybės narės teismo jurisdikcijos nagrinėti iš tos sutarties kylančius ginčus, kai į teismą kreiptasi dėl ginčo tarp šių šalių pasibaigus numatytam laikotarpiui.

Parašai.